

V mokro zemljo nikdar ne sadi korúna; moča in mraz mu hudo škodjeta, zato se mu tudi težka ilovnata in močirna zemlja nikakor ne prileže. Domovina korúna so tisti suhi in pešeni kraji Amerike, kjer zimskiga mraza ni, kjer je vreme skozi in skozi takó prijetno kakor spomladi. Naj tedej umni kmetovavci te lastnosti korúnoviga domovinstva dobro prevdarijo!

Kjer so kmetovavci lani semtertje gnjiliga korúna pridelali, bo treba pri letašnjim sajenji paziti, da bo le zdravo seme v zemljo prišlo. Pridelki posajeniga celiga korúna so nar obilniši; to so po večih krajih in večkrat storjene skušnje do gotoviga poterdile. Kdor ga le v kosih po 2 ali 3 očesa sadi, bo sicer menj semena potreboval, pa tudi veliko menj pridelal. Če si ljubi prijatelj! po takim ravnanji 6 mernikov korúna pri sajenji si prihranil, ti ga je pa kakšnih 40 mernikov odšlo, ki bi ga bil pridelal, če bi bil celiga sadi. To je gotova resnica. Ubogi kmet mora svoj plajš po vetru sukati in vsako kmetijsko opravilo, le na pol storiti; premožni kmetje naj se pa po boljših izgledih ravnajo; gotovo jo bodo tudi bolj opravili.

Kdor celi korún sadi, naj ga jemlje srednje velikosti; tak je za seme nar boljši. Clo nič ne veljajo drobne korúnove jabelčka, to so negodne smeti, ktere bi ti vès perdelek pokazile. Pa tudi ni treba, da bi korún za seme predebel bil.

Lani smo že opomnili, da bi bilo práv, ko bi si letas kmetovavci korúnoviga semena, ki se v podobi jabelčkov iz cvetja naredí, nabirali in si noviga semena pridobili, od kteriga bomo ob svojim času kmetovavcam kaj več povedali. Z nobenim sadežem niso kmetovavci takó nemarno v caker hodili, kakor s korúnam, ravno zato se je pa jel v več deželah hudo kaziti — očitna kazin nerodniga ravnanja. Torej je posledni čas, da za ohranjenje tega velikiga božidara kmetovavci umno skerbijo.

Povejte mi, ali ni res, da so se kmetovavci nad tem sadežem hudo pregrešili? Nekteri kmetje ga sadé, kader jim v glavo pade, v mokro in še premerznjeno zemljo, nekteri pa še le o kresu; ali je lastnost zemlje zanj ali ne, na to ne gledajo clo nič; v jamo ž njim! družiga nič ne vedó. Še drugi so, ki ga ne okopavajo, ter mislijo, da je to nepotrebno delo. Nekteri ga zrežejo na drobne kosce, da mu komej eno okó pusté. Začmu mu je perje? pravijo drugi, bo bolj na debelo šel, če mu ga odrežemo — in takó mu jemljejo pomočke, s kterimi se korún, kakor vsak drugi sadež iz zraka redivniga živeža napiva. Nekteri ga kopljejo že v začetku Kimovca; ga od vročine preparjeniga ali pa od dežjá premočeniga v klet spravljajo, kjer ga na kupe nasujejo, da se pari in gnjiti začne; klet nima ne linice, da bi čist zrak do korúna mogel priti i. t. d. Lejte toliko napčniga ravnanja je pokazilo nebeški dar, brez kteriga bi se dan današnji živeti ne moglo! Poslednji čas je tedej, ljubi prijatli, da začnete zanj bolj skrbeti.

Dr. Bleiweis.

Od previdnosti božje za ohranjenje vsakiga naroda na zemlji.

(Na dalje.)

Kakó modra, kakó čudna je previdnost božja! kakó sosebno in obilno skerbí za tiste dežele, ki se vidijo od nature narbolj zapušene! Ali se nam ne zdí Egipt velika pušava? Vročina je tam takó skeléča, vetrovi takó ognjeni in žgécí, da je sosebno v Sušcu, Malim in Velkimtravnu cela dežela kakor izgoréla; zraka skoraj ni mogoče sopiti, kér še sam dež, ki redko in po malim pada, grózne soparce ne pomanjša! — Pa ravno takrat, ko je žejna zemlja globoko v tla vsa razpokana, se razlíje velika reka Nilj čez suhe pešnjate polja, ohladí

zemljo in zrak, in pognojí z mastnim pepélam, ki ga v Etijopii nabère, te ravnine s silno rodovitnostjo. Kdo ne vidi tukej roke božje, previdnosti, po ktere volji se natora ravnati mora? Naj bi imel Egipt drugačno zemljo, naj bi ne padel dež v Etijopii v odločenim času; ali naj perteče kaka druga réka — od druge strani, kak drugi čas: in deželi ne bo prinesla blagoslova; le strašno pokončanje.

Pa ne samo v Egiptu, tudi v drugih krajih zemlje, kjer dež ne more veliko iti, skerbí božja previdnost po takih potih za rodovitnost zemlje, in izpeljava o pravih in odločenih časih dež, ki je v višjih krajih padel, v nižji, kjer zemlja po njem koperní. Takó se v Luzijanii vsako leto o Velkimtravnu ali Rožniku velika reka, imenovana svetiga Lojza, razlíje po nerodovitnim pesku, in ga z gnojnim blatam, ki ga sabo pripeljá, v nar rodovitniši zemljo spremeni.

Vse to je gospod nature z narvéci modrostjo in po narpopolniši priméri obravnal. Clo za narbolj zapušene kraje mu je skerb. Na nar višjih planinah, kjer se vidi, da bi ničesar živiga ne moglo obstati, se plemena divjih koz (Gemsén) sprehajajo in dobro počutijo. Še v Arabških péšnatih pušavah najde velbljud (kaméla) svojo hrano, in da mu bodéce zeliše ne škodje, je ves njegov gobec s terdim hrustecam prevléčen. — Nikjer se ne najdejo čisto puste sela, prazne nerodovitne mesta; vse déla božje so polne blagoslova; v vsih je sloga, soglasje, krasôta!

Kakor pa ljubeznjiva previdnost za gôrke kraje zemlje skerbí, in svoje materno okó na cvetéče dežele v Evropi, na némško, francozko, laško in mnoge druge obernjeno ima, takó se s sosebno čuječnostjo na dežele merzliga séverja ozíra. Silno merzla je Skotija; pa prebivavce mraza obvarvati, so po višjih okolicah mogočne hoste lepiga drevja, po nižjih krajih pa dostí premoga, suška in rušine za kurjavo. V Izlandii je zima, ki se vidi, da bi človeka umoríla; pa nikjer ni boljiga zdravja; stoletni starčki brez bérgelej in palice tamkej niso nič kaj rédkiga. Tam malo kaj priraste: prekratko je poletje, preojstra zima za poljske pridelke. Zató pa imajo tisti prebivavci v morji svoj zaklad, ki se nikdar ne izjemlje — očitén dar božji. To je nebrojna množa zlahtnih rib, slanikov (serdunov, aringov), put, doršev in mnogih drugih, ktere previdnost božja temu ljudstvu ob odločenih časih pošilja. Ob krajih morja vse od tih rib gomzi, da si jih vsak lahko naloví, kolikor si jih hoče, in se obilno z njimi oskerbí za celo leto. Verh tega je še množina pomorskih tičev, sosebno pa slom ali riba baléna, ki Izlančane bogatí.

(Dalje sledí.)

Iz Kamne Gorice.

Kér je Kamnogoriška srenja pretečeno jesen pri zidanji šole nekaj dolgá naredila in si je bilo letas zavolj slabe kupčije žebljev bati, da bi lepiga in prostorniga šolskiga poslopja ne mogla zdelati, sim vredništvo Novic prosil, da bi mi tistih 10 gold., ktere je po 4. listu neka rodoljudna gospá darovala, poslalo, da bi se šola v Kamni Gorici popolnoma zdelala in da bi jez po svoji moči to takó potrebno šolo iz njeniga še zmirej omahljiviga stanú povzdignil. Kér je bila moja prošnja vslišana, se zahvalim tukej očitno dobrotljivi šolski prijateljici za poslano denarje z oblubo, da jih bomo še do Velike noči v povedani namen obernili.

Juri Križaj, kaplan v Kamni Gorici.

Pomén velikonočnih olupov.

V letu 1529 je bila per nas na Krajskim, nekaj zató, kér so pred to leto Turki vse pokončali, nekaj pa tudi